

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αθήνα, 16-3-2021

Αριθμός ατομικής γνωμοδότησεως 45/2021

Ερώτημα: Έγγραφο υπ' αριθμ. πρωτ. 6084 από 11-1-2021 του Ε.Α., Υποδιοικητού του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α..

Περίληψη ερωτήματος: Αν, όταν συνταξιούχοι γήρατος του Δημοσίου (συμπεριλαμβανομένου και του Α.Π.) ζητούν να απαλλαγούν από τον φόρο εισοδήματος, την εισφορά κοινωνικής αλληλεγγύης κ.λπ. λόγω αναπηρίας και εξετάζονται για πρώτη φορά από την Ανωτάτη Υγειονομική Επιτροπή (Α.Υ.Ε.), η οποία διαπιστώνει την ανικανότητά των, καθορίζει το ποσοστό αναπηρίας των και συνεπώς πληρούνται οι ιατρικές προϋποθέσεις εξαιρέσεως των από παρακρατήσεις/μειώσεις επί των συντάξεων των, τα οικονομικά αποτελέσματα της αναπηρίας άρχονται (α) από της χρονοημερομηνίας υποβολής της αιτήσεως των συνταξιούχων προς την Υπηρεσία, ή (β) από της χρονοημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως της Α.Υ.Ε., ή (γ) από της πρώτης του μηνός της χρονολογίας εκδόσεως της αποφάσεως της Α.Υ.Ε., ή (δ) από της χρονοημερομηνίας ενάρξεως της αναπηρίας του συνταξιούχου.

=====

Ιστορικό

1. Στις 16.6.2020 ο συνταξιούχος βουλευτής Α.Π. υπέβαλε την υπ' αριθμ. πρωτ. 30810 αίτησή του προς τον Ηλεκτρονικό Ε.Φ.Κ.Α. / Γενική Διεύθυνση Συντάξεων Δημοσίου Τομέα με την οποία ζήτησε να παραπεμφθεί στην Ανωτάτη Στρατού Υγειονομική Επιτροπή (Α.Σ.Υ.Ε.) προκειμένου να καθορισθεί το ποσοστό αναπηρίας του. Στις 13.7.2020 η Διεύθυνση Γ' (Απονομής Συντάξεων και Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα) της ως άνω Γενικής Διευθύνσεως του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. διαβίβασε την αίτηση του Α.Π. με τα συνημμένα δικαιολογητικά στην Α.Σ.Υ.Ε., προκειμένου να γνωματεύσει σύμφωνα με τις

διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 2084/1992 αν ο Α.Π. ήταν σωματικά ή πνευματικά ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος και να καθορίσει το ποσοστό ανικανότητας προκειμένου να εξετασθεί αν εφαρμόζονται οι διατάξεις της υποπαραγράφου Β3 του ν. 4093/2012, του άρθρου 1 του ν. 4051/2012 και της παραγράφου 10^α του άρθρου 1 του ν. 4024/2011. Στις 31.7.2020 η Α.Σ.Υ.Ε. απέστειλε στον Ηλεκτρονικό Ε.Φ.Κ.Α. την υπ' αριθμ. 2804Α/30.07.2020 γνωμάτευσή της για τον Α.Π. σύμφωνα με την οποία «... ο Συνταξιούχος ... από την παραπάνω πάθησή του είναι σωματικά ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό ανικανότητας ΟΓΔΟΝΤΑ ΕΞΙ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ (86%)..... Η ανικανότητα του ανωτέρω από την πάθηση αυτή άρχεται από τον Φεβ. 2018, σύμφωνα με τα υπάρχοντα έγγραφα της αλληλογραφίας. Ο ανωτέρω έχει ανάγκη βοήθειας ετέρου προσώπου. Ισχύς παρούσης για ΠΕΝΤΕ (5) έτη.». Κατόπιν των ανωτέρω και σύμφωνα με το υπ' αριθμ. πρωτ. 47611/23.10.2020 έγγραφο του Τμήματος Διενεργείας Μεταβολών της Γ' Διευθύνσεως της ανωτέρω Γενικής Διευθύνσεως του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. καταχωρίσθηκε στον ηλεκτρονικό φάκελλο του Α.Π. η ανωτέρω γνωμάτευση και κατεβλήθη στον Α.Π. η σύνταξη μηνός Νοεμβρίου 2020 χωρίς τις μνημονιακές μειώσεις των νόμων 4024/2011, 4051/2012 και 4093/2012 και χωρίς παρακράτηση φόρου. Η εξαίρεση του Α.Π. από τις μνημονιακές αυτές μειώσεις έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παραγράφων 1δ & 1η του ν. 4051/2012 και της παραγρ. Β' υποπαρ. Β3 περ. δ' του ν. 4093/2012, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Ως χρονοημερομηνία ενάρξεως των οικονομικών αποτελεσμάτων ορίσθηκε η 30ή/7^{ου}/2020 (χρονοημερομηνία εκδόσεως της γνωματεύσεως της Α.Σ.Υ.Ε.).

Στο έγγραφο του ερωτήματος εκτίθεται το κείμενο των – μη εφαρμοστέων κατά την άποψη του γνωμοδοτούντος - διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του π.δ.169/2007 [«Οι συνταξιούχοι γενικά οι οποίοι έπαθαν σε ειρηνική περίοδο εξαιτίας της υπηρεσίας τους, εφόσον επικαλούνται επιδείνωση της κατάστασης της υγείας τους που οφείλεται στην εξέλιξη της νόσου ή του τραύματος για τα οποία συνταξιοδοτήθηκαν, χωρίς την επίδραση άλλων αιτίων, δικαιούνται με αίτησή τους να επανεξετασθούν από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή.

Οι επανεξετάσεις του προηγούμενου εδαφίου σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι περισσότερες από δύο (2). Η Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή αποφαινεται με αιτιολογημένη γνωμάτευσή της, για την επιδείνωση ή όχι της υγείας του επανεξεταζόμενου αναπήρου, για τα αίτια που την προκάλεσαν, για το ποσοστό ανικανότητας κατά το χρόνο της επανεξέτασης και για το αν η επιδείνωση είναι συνέπεια του τραύματος ή του παθήματος για το οποίο συνταξιοδοτείται. Η σύνταξη του αναπήρου κανονίζεται με βάση το νέο ποσοστό ανικανότητας που καθορίζεται μετά από κάθε επανεξέταση, είτε αυτό είναι μεγαλύτερο είτε είναι μικρότερο .... Σε όλες τις περιπτώσεις εφαρμογής της προηγούμενης και παραγράφου αυτής τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.».

Στο έγγραφο του ερωτήματος εκτίθεται και το κείμενο των εξής διατάξεων του άρθρου 61 του π.δ. 169/2007: «1. Ο χρόνος παραγραφής των απαιτήσεων των συνταξιούχων γενικά και βοηθηματούχων του Δημοσίου, καθώς και των κληρονόμων τους, από καθυστερούμενες συντάξεις, επιδόματα και βοηθήματα είναι δύο ετών, έστω και αν έχουν ενταλθεί εσφαλμένα. Η παραγραφή αυτή αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε η απαίτηση και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξή της. 2. Οι εντελλόμενες δεδουλευμένες συντάξεις, βοηθήματα ή επιδόματα κατά την εκτέλεση για πρώτη φορά πράξεων ή αποφάσεων κανονισμού σύνταξης ή βοηθήματος παραγράφονται σε δύο χρόνια που αρχίζουν μετά την παρέλευση τριμήνου από τη χρονολογία έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.....».

Εν όψει των εκτεθέντων και της μη υπάρξεως ρητής διατάξεως της κειμένης νομοθεσίας η οποία να προβλέπει το χρόνο ενάρξεως των οικονομικών αποτελεσμάτων στις περιπτώσεις συνταξιούχων γήρατος του Δημοσίου, οι οποίοι εξετάζονται για πρώτη φορά από την Α.Υ.Ε. προκειμένου να διαπιστωθεί η ανικανότητά τους και να καθορισθεί το ποσοστό αναπηρίας τους στα πλαίσια εξετάσεως αιτήσεώς τους περί απαλλαγής τους από φόρο εισοδήματος, από εισφορά κοινωνικής αλληλεγγύης κ.λπ. λόγω αναπηρίας, ο αρμόδιος Υποδιοικητής του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. προβληματίσθηκε και έθεσε το ανωτέρω ερώτημα.

Νομικό πλαίσιο

2. Ν.Δ. 1327 της 18/18.1.1973 «Περί των Υγειονομικών Επιτροπών των Ενόπλων Δυνάμεων» (Α' 16)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'**ΓΕΝΙΚΑ****Γενικά Διατάξεις****Άρθρον 1**

... 2. Επιπροσθέτως, αι υγειονομικαί επιτροπαί, δύνανται να εξετάζουν και γνωματεύουν επί της υγειονομικής καταστάσεως προσωπικού μη ανήκοντος εις τας Ενόπλους Δυνάμεις, ως εν τω παρόντι και εν τοις οικείοις νόμοις ορίζεται.

Συγκροτούμεναι και Λειτουργούσαι Υγειονομικαί Επιτροπαί

Άρθρον 2

1. Εις έκαστον των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων συγκροτούνται ή λειτουργούν αι ακόλουθοι επιτροπαί:

... γ) Μία ανωτάτη υγειονομική επιτροπή.

Αρμοδιότητες Ανωτάτης του Στρατού Υγειονομικής Επιτροπής

Άρθρον 8

1. Η Ανωτάτη του Στρατού Υγειονομική Επιτροπή, επί πλέον των εν προηγουμένω άρθρω 7 αρμοδιοτήτων, εξετάζει και γνωματεύει: ..... α) .... β) ... γ) ... δ) Επί της υγιεινής καταστάσεως, της σωματικής ικανότητος και συνταξιοδοτικών υποθέσεων υπαλλήλων του Δημοσίου ... ως η περί αυτών κειμένη νομοθεσία ορίζει.

Παραπομπή εις Ανωτάτας Υγειονομικάς Επιτροπάς

Άρθρον 12

1. Οι εξεταζόμενοι υπό των ανωτάτων υγειονομικών επιτροπών παραπέμπονται εις αιτάς βάσει αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Αμύνης ή διαταγών του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων ή του Αρχηγού του οικείου κλάδου, εξαιρέσει των εις τας επομένας παραγράφους.

2. .... 3. Προσωπικόν μη ανήκον εις τας Ενόπλους Δυνάμεις, παραπέμπεται βάσει αποφάσεων του κατά περίπτωσιν οικείου Υπουργού ή της οικείας αρμοδίας κατά νόμον αρχής, κοινοποιουμένων διά διαταγών του Αρχηγείου του οικείου κλάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΙ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Τρόπος Εξετάσεως και Γνωματεύσεως**Άρθρον 15**

..... 2. Τα μέλη των υγειονομικών επιτροπών, μορφώνουν γνώμην βάσει ενός ή πλειόνων των ακόλουθων στοιχείων:

α) Της ίδιας αυτών αντιλήψεως, δυναμένης να διαμορφωθή και εξ αυτοπροσώπου εξετάσεως του παραπεμπομένου.

β) Γνωματεύσεων στρατιωτικών νοσοκομείων ή και πολιτικών νοσοκομείων, νοσηλευτικών ιδρυμάτων ή κλινικών, επί της εν αυτοίς νοσηλείας του παραπεμπομένου.

γ) Εξετάσεων υπό αρμοδίων προς τούτο ιατροίων, εις α παρεπέμφθη ή υπό των οποίων είχαν εξετασθή ο κρινόμενος.

δ) Γνωματεύσεων ή γνωμών ειδικών επιστημονικών ιατρείων ή ειδικών επί του κρινομένου θέματος στρατιωτικών ή ιδιωτών ιατρών.

ε) Των περιεχομένων του ατομικού βιβλιαρίου υγείας, του βιβλιαρίου υγειονομικής περιθάλψεως και του αντιγράφου του φύλλου μητρώου, του παραπεμπόμενου.

ζ) Παντός στοιχείου προκύπτοντος εξ υποβληθέντων περί του κρινομένου φύλλων νοσηλείας ή εκ της όλης επί της υποθέσεως υφισταμένης αλληλογραφίας.

4. Οι υγειονομικοί επιτροπαί, εκ της ελευθέρας και κατά κρίσιν συνεκτιμήσεως των εν παραγράφοις 2 και 3 του παρόντος άρθρου στοιχείων, αποφασίζουν και διατυπώνουν την σχετική γνωμάτευσιν αυτών ... προκειμένου περί προσωπικού μη ανήκοντος εις τας Ενόπλους Δυνάμεις, βάσει των ισχυουσών οικείων διατάξεων.

3. Π.δ. 169/2007 [«Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο "Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων" των διατάξεων που ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων» (Α' 210)

Άρθρο 60

Περιορισμοί στην αναδρομική πληρωμή συντάξεων

1. Το δικαίωμα στη σύνταξη είναι अपαράγραπτο, τα δε οικονομικά αποτελέσματα που γεννώνται από την άσκηση του δικαιώματος αυτού ανατρέχουν στην ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά περίπτωση από τις οικείες συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου. [το αμέσως άνωθι εδάφιο (το οποίο είχε προστεθεί με την παράγραφο 9 άρθρου 22 ν. 4387/2016) αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 1 άρθρου 4 ν. 4488/2017 (Α' 137) η οποία εφαρμόζεται για τα πρόσωπα της περιπτώσεως γ' παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4387/2016].

4. Ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (Α' 115)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο 6

Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας

1 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 ν. 4331/2015 (Α' 69/02.07.2015)]. Από 1.9.2011 δημιουργείται Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), υπαγόμενο στη Διεύθυνση Αναπηρίας και Ιατρικής της Εργασίας της Διοίκησης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., για την εξασφάλιση της ενιαίας υγειονομικής κρίσης όσον αφορά στον καθορισμό του βαθμού αναπηρίας των ασφαλισμένων όλων των ασφαλιστικών φορέων, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου, καθώς και των ανασφάλιστων, για τους οποίους απαιτείται πιστοποίηση της αναπηρίας. ... Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των συναρμόδιων Υπουργών, που εκδίδεται μέσα σε έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εναρμονίζονται οι κανονιστικές διατάξεις για τη χορήγηση των πάσης φύσεως παροχών, επιδομάτων, οικονομικών ενισχύσεων, διευκολύνσεων ή απαλλαγών στα άτομα με αναπηρία, αρμοδιότητάς τους, με το θεσμικό πλαίσιο ΚΕ.Π.Α., προς εκπλήρωση του σκοπού της ενιαίας υγειονομικής κρίσης κατά τα ανωτέρω. Η

εναρμόνιση μπορεί να περιλαμβάνει την τροποποίηση ή την κατάργηση των διατάξεων που ισχύουν για τα θέματα αυτά, καθώς και τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τα αρμόδια όργανα, τις προθεσμίες, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

7 [παράγραφος η οποία, ως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 76 παρ. 2 ν. 3996/2011 (Α' 170/5.8.2011), αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 17 ν. 4058/2012 (Α' 63/22/03/2012)].

Από 1.9.2011 καταργούνται όλες οι άλλες Επιτροπές πιστοποίησης αναπηρίας που λειτουργούν σήμερα στους ΦΚΑ, στις νομαρχίες και το Δημόσιο, με εξαίρεση τις Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές, Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), ... οι οποίες εξακολουθούν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους.

5. Ν. 4024/2011 [«Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» (Α' 226)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων Δημοσίου

10.α. Από 1.11.2011 στους συνταξιούχους του Δημοσίου, οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας, μειώνεται κατά 40% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ. Η κατά τα ανωτέρω μείωση διακόπτεται από την πρώτη του επόμενου μήνα από εκείνο κατά τον οποίο συμπληρώνεται το 55ο έτος της ηλικίας. Όσοι δεν εμπíπτουν στην ανωτέρω μείωση, μειώνεται κατά 20% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης τους που υπερβαίνει τα 1.200 ευρώ.

6. Ν. 4051/2012 [«Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του ν. 4046/2012» (Α' 40)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ Ν.Π.Δ.Δ.

Άρθρο 1

Αναπροσαρμογή συντάξεων του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ.

1.α. Από 1.1.2012 για τους συνταξιούχους του Δημοσίου γενικά αναπροσαρμόζεται με μείωση κατά 12% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα χίλια τριακόσια (1.300) ευρώ.

β. Για τον προσδιορισμό του ποσού της σύνταξης της προηγούμενης περίπτωσης, λαμβάνεται υπόψη το μηνιαίο ποσό της κύριας σύνταξης, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί κατά την 31.12.2011. Τα ανωτέρω έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους συνταξιοδοτούνται μετά την ανωτέρω χρονοημερομηνία.

γ. Η ανωτέρω μείωση θα αρχίσει από τη σύνταξη μηνός Μαΐου 2012, τα δε οφειλόμενα ποσά για το χρονικό διάστημα από 1.1.2012 μέχρι 30.4.2012 θα παρακρατηθούν σε οκτώ (8) ισόποσες μηνιαίες δόσεις αρχής γενομένης από τη σύνταξη μηνός Μαΐου 2012.

δ. ... Επίσης εξαιρούνται της ανωτέρω μείωσης οι συνταξιούχοι του Δημοσίου γενικά, οι οποίοι είναι ανάκανοι για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό 80% και άνω.

7. Ν. 4093/2012 [«Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» (Α' 222)].

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ Β: ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ: .....

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ Β.3.

α. Η μηνιαία σύνταξη ή το άθροισμα των μηνιαίων συντάξεων και μερισμάτων, άνω των 1.000 ευρώ, που καταβάλλονται από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία, μειώνεται ως εξής:

Για συνολικό ποσό σύνταξης ή αθροίσματος συντάξεων:

αα. Άνω των 1.000,00 ευρώ και έως 1.500,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά 5% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.000,01 ευρώ.

ββ. Από 1.500,01 ευρώ έως και 2.000,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά 10% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.425,01 ευρώ.

γγ. από 2.000,01 ευρώ έως και 3.000,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά 15% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.800,01 ευρώ και

δδ. από 3.000,01 ευρώ και άνω, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά ποσοστό 20% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 2.550,01 ευρώ.

[Η υποπερίπτωση γγ' αντικαταστάθηκε ως άνω από τις υποπεριπτώσεις γγ' και δδ με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 ν. 4111/2013 (Α' 18) με έναρξη ισχύος την 19η/11ου/2012, όπως ορίζεται στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου].

β. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού μείωσης λαμβάνεται υπόψη το ποσό της μηνιαίας βασικής σύνταξης ή των μηνιαίων βασικών συντάξεων όπως αυτά θα έχουν διαμορφωθεί την 31.12.2012 μετά την τυχόν παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων και της επιπλέον εισφοράς της παραγράφου 14 άρθρου 2 ν. 4002/2011 καθώς και των τυχόν μειώσεων που επιβλήθηκαν με τις διατάξεις της παραγράφου 10 άρθρου 1 ν. 4024/2011 και του άρθρου 1 ν. 4051/2012.

γ. Σε περίπτωση συρροής συντάξεων το ποσό της μείωσης επιμερίζεται αναλογικά σε κάθε φορέα ή τομέα και αποτελεί έσοδο του οικείου ασφαλιστικού φορέα ή τομέα.

δ [όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 ν. 4111/2013 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, τροποποιήσεις του ν. 4093/2012, ... και άλλες επείγουσες διατάξεις» (Α' 18) που άρχισε να ισχύει την 19^η/11^{ου}/2012, όπως ορίζεται στη παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου]. Εξαιρούνται των ανωτέρω μειώσεων οι συνταξιούχοι του Δημοσίου, γενικά, οι οποίοι είναι ανάπηροι με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, σύμφωνα με γνωμάτευση της Ανωτάτης Στρατού Υγειονομικής Επιτροπής (ΑΣΥΕ).

8. Ν. 4331/2015 (Α' 69)

Άρθρο 11

Οριστικοποίηση συντάξεων αναπηρίας

1. Οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., κατά το άρθρο 18 της υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. 57440/1938, όπως αυτή

ισχύει, περί «Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.» (Β' 33) για την αυτοδίκαιη οριστικοποίηση της χορηγούμενης σύνταξης λόγω αναπηρίας που ισχύουν για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους του, εφαρμόζονται και για τους αντίστοιχους ασφαλισμένους Φορέων, Κλάδων και Τομέων Κοινωνικής Ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εφόσον από τις καταστατικές τους διατάξεις ή άλλες διατάξεις της νομοθεσίας δεν υφίσταται σχετική πρόβλεψη.

9. Ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85)

ΜΕΡΟΣ Α'

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο - σκοπός

1. Αντικείμενο του νόμου είναι η ρύθμιση της έννομης σχέσης κοινωνικής ασφάλισης δημοσίου δικαίου, υποχρεωτικής για όλους τους εργαζόμενους, μισθωτούς, αυτοτελώς απασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ειδικές κατηγορίες για τους κινδύνους γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, εργατικού ατυχήματος, κύριας και επικουρικής ασφάλισης, εφάπαξ και προνοιακών παροχών, καθώς και η ένταξη του ειδικού συνταξιοδοτικού συστήματος των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών στον θ-Ε.Φ.Κ.Α. ....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Άρθρο 4

Υπαγωγή στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης των υπαλλήλων - λειτουργών του Δημοσίου καθώς και των στρατιωτικών

1.α. Από 1.1.2017 οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί της Βουλής, ... , από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 51 και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις του παρόντος.

2. ...

γ. Οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο, κατά την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α., σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος νόμου, συντάξεις όσων από τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν καταστεί συνταξιούχοι μέχρι την ημερομηνία αυτή, μεταφέρονται στον θ-Ε.Φ.Κ.Α. και καταβάλλονται από αυτόν, λαμβανομένων υπόψη και των διατάξεων του άρθρου 13 περί ανωτάτου ορίου σύνταξης.

Άρθρο 11

Σύνταξη αναπηρίας

1. Μέχρι τη θέση σε ισχύ νομοθετικής ρύθμισης με αντικείμενο τη θέσπιση νέων, ενιαίων κανόνων για όλους τους ασφαλισμένους, το Δημόσιο και οι λοιποί εντασσόμενοι στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, κλάδοι και τομείς, εξακολουθούν να εξετάζουν τις αιτήσεις συνταξιοδότησης λόγω ανικανότητας ως προς τις προϋποθέσεις απονομής σύνταξης, καθώς και να καταβάλλουν το επίδομα απολύτου αναπηρίας, σύμφωνα με τις, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, καθώς και τις γενικές και καταστατικές διατάξεις των εντασσόμενων φορέων. Οι νέοι κανόνες πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή έως τις 31.12.2016.

Άρθρο 21 (αναλογική εφαρμογή διατάξεων - εξουσιοδοτικές διατάξεις)

Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται με τις διατάξεις του παρόντος, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου, όπως ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

10. Ν. 4488/2017 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες και άλλες διατάξεις» (Α' 137)

.....

Άρθρο 4

Άσκηση του δικαιώματος στη σύνταξη

1. Το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 60 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται ως εξής:

1. Το δικαίωμα στη σύνταξη είναι απαραίτητο, τα δε οικονομικά αποτελέσματα που γεννώνται από την άσκηση του δικαιώματος αυτού ανατρέχουν στην ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά περίπτωση από τις οικείες συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου.

2. Οι ρυθμίσεις της παραγράφου 1 έχουν εφαρμογή για τα πρόσωπα της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4387/2016.

11. Ν. 4554/2018 «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις - αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας - ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων - επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις» (Α' 130)

ΜΕΡΟΣ Α'

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Έναρξη και λήξη του δικαιώματος σύνταξης από τον ΕΦΚΑ

1. Για την άσκηση του δικαιώματος σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου από τους ασφαλισμένους των ενταχθέντων στον ΕΦΚΑ φορέων, συμπεριλαμβανομένων του Δημοσίου και του ΟΓΑ, απαιτείται η υποβολή αίτησης συνταξιοδότησης στον ΕΦΚΑ..... 5. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται κάθε άλλη αντίθετη ειδική ή γενική διάταξη.

12. Η τελευταία περίπτωση τελευταίου εδαφίου περιπτώσεως γ' παραγράφου 2 άρθρου 6 ν. 3086/2002 «Οργανισμός Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κατάσταση των Λειτουργών και των Υπαλλήλων του» (Α' 324) προβλέπει ότι ερωτήματα με γενικότερο ενδιαφέρον υπογράφονται μόνο από τον εποπτεύοντα Υπουργό, ενώ η παράγραφος 6 των αμέσως ανωτέρω άρθρου και νόμου ορίζει ότι "τα ερωτήματα της Διοίκησης πρέπει να διαλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και προσδιορισμό των

προβληματισμών της, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το Ν.Σ.Κ. ....”.

13. Στο δεύτερο εδάφιο παραγράφου 1δ της 44750/2011 εγκυκλίου του Ν.Σ.Κ. ορίζεται ότι αν το ερώτημα είναι α) όχι ειδικό (δηλαδή δεν αφορά μόνο στο νομικό πρόσωπο του οποίου η νομική υπηρεσία διεξάγεται από το Ν.Σ.Κ.), β) αλλά γενικό (και η απάντηση θα δύναται να έχει ευρύτερη εφαρμογή), πρέπει να τίθεται υπόψη του αρμοδίου Υπουργείου το οποίο και θα αποφασίζει περί της υποβολής - ή μη - του ερωτήματος.

Ερμηνεία των διατάξεων

14. Ο κοινός νομοθέτης υπήγαγε τους δημοσίους υπαλλήλους και λειτουργούς σε καθεστώς κυρίας κοινωνικής ασφάλισης ως ιδιαίτερη κατηγορία ασφαλισμένων του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. υπό ενιαίους κανόνες εισφορών και παροχών με τους λοιπούς ασφαλισμένους και δη τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα, αφού διατήρησε σε ισχύ τις κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 κείμενες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου περί προϋποθέσεων θεμελιώσεως συντάξεως εξ ιδίου δικαιώματος και περί ορίων ηλικίας καταβολής της συντάξεως, ρητώς δε προέβλεψε την αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την επίλυση αμφισβητήσεων που αφορούν στις συντάξεις των ασφαλισμένων αυτής της κατηγορίας. Η κατ' αρχήν υπαγωγή δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών σε καθεστώς υποχρεωτικής κυρίας κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί κατάληξη μιας μακράς πορείας συγκλίσεως του συνταξιοδοτικού καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων με την κοινωνική ασφάλιση (άρθρο 6 ν. 1902/1990, άρθρο 20 παρ. 2 ν. 2084/1992, άρθρο 27 παρ. 2 ν. 3863/2010).

15. Ενώ οι κανόνες του άρθρου 1 του ν. 4554/2018 προέβλεψαν ενιαίο τρόπο ενάρξεως και λήξεως του δικαιώματος συνταξιοδοτήσεως λόγω γήρατος και λόγω θανάτου για όλους τους ασφαλισμένους του Ε.Φ.Κ.Α., για το θέμα της ενάρξεως και λήξεως του δικαιώματος συνταξιοδοτήσεως λόγω αναπηρίας μέχρι να θεσπισθούν νέοι και ενιαίοι κανόνες για όλους τους ασφαλισμένους των φορέων, κλάδων και τομέων που έχουν ενταχθεί στον (ήδη Ηλεκτρονικό) Ε.Φ.Κ.Α. και για τους ασφαλισμένους του Δημοσίου εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι γενικές και οι ειδικές καταστατικές διατάξεις των ενταχθέντων στον Ηλεκτρονικό Ε.Φ.Κ.Α. φορέων και της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου (άρθρο 11 ν. 4387/2016) – ιδ. σχετ. άρθρο μόνο της υπ' αριθμ. Σ80/2019 από 4-1-2019 («συμπληρωματικές οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 4554/2018») εγκυκλίου του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. στην τ.ν.π. “νόμος” (υπ' αριθμ. αναρτήσεως 737244).

16. Καθ' ερμηνεία των συνδυαζομένων διατάξεων των άρθρων 28 παρ. 2 αν.ν. 1846/1951 (Α' 179) 6 παρ. 1, 24 επ. 29 και 37 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ [Α.Υ.Ε. 57740/1938 (Β' 33)] έχει κριθεί ότι οι υγειονομικές επιτροπές (Υ.Ε.) του Ι.Κ.Α. αν έχουν εκδοθεί προσηκόντως και είναι ειδικώς αιτιολογημένες είναι αποκλειστικώς αρμόδιες να αποφαινούνται για τη φύση, τα αίτια, την έκταση και τη διάρκεια της σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας του ασφαλισμένου (ΣΤΕ 459/1975, 2325/1974, 1012/1976), και, επίσης, προκειμένου ειδικότερα να εφαρμοσθεί η αρχή της ενότητας της ασφαλιστικής περιπτώσεως για το χρόνο εμφανίσεως των κατά καιρούς παθήσεων του ασφαλισμένου και

το συσχετισμό μεταξύ αυτών (ad hoc ΣΤΕ 4154/1990, πρβλ. ΣΤΕ 4342/1988, 3799/1989, 31/1990). Οι γνωματεύσεις των αρμοδίων Υγειονομικών Επιτροπών ως προς τα ανωτέρω ιατρικής φύσεως θέματα είναι δεσμευτικές για τα ασφαλιστικά όργανα του Ι.Κ.Α. και, σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής, τόσο για τα διοικητικά πρωτοδικεία, εφόσον είναι νομίμως αιτιολογημένες [ad hoc ΣΤΕ 4154/1990, ΝΣΚ 26/2019 (όπου και περαιτέρω παραπομπές), πρβλ. ΣΤΕ 4342/1988, 3799/ 1989, 31/1990] όσο και για το ΣΤΕ, καθ' όσον η κρίση τους για τα ιατρικά αυτά θέματα ανάγονται στην επίλυση τεχνικών ζητημάτων (ad hoc ΣΤΕ 1627/1961). Προς τούτο υποχρεούνται οι Υ.Ε. να παρέχουν κάθε φορά συγκεκριμένη απάντηση θετικού ή αρνητικού περιεχομένου στα ερωτήματα που τους τίθενται επί των ανωτέρω θεμάτων, κατά τρόπο που να μην αφήνει ασάφειες ή αμφιβολίες, διότι οι τυχόν παραλείψεις τους δεν επιτρέπεται να αποβαίνουν, κατ' αρχήν, εις βάρος του ασφαλισμένου (ad hoc ΣΤΕ 4154/1990, πρβλ. ΣΤΕ 4342/1988, 3799/ 1989, 31/1990), δεν πρέπει δε να περιέχονται αμφιβολίες ή ασάφειες στις γνωματεύσεις των Υ.Ε. ούτε στην περίπτωση ελλείψεως σχετικών στοιχείων, διότι και στην περίπτωση αυτή οφείλουν οι εν λόγω επιτροπές, μετά την εξάντληση της αναζητήσεως τέτοιων στοιχείων, να πιθανολογήσουν επί του τεθέντος ερωτήματος βάσει των διδαγμάτων της ιατρικής επιστήμης και τέχνης, εκδίδοντας συγκεκριμένη θετικού ή αρνητικού περιεχομένου απάντηση στο ερώτημα αυτό (ad hoc ΣΤΕ 4154/1990, πρβλ. ΣΤΕ 4342/1988, 3799/ 1989, 31/1990). Και οι γνωματεύσεις των Υ.Ε. που εκδίδονται στην τελευταία αυτή περίπτωση είναι δεσμευτικές για τα ασφαλιστικά όργανα του Ι.Κ.Α. και τα διοικητικά πρωτοδικεία (ad hoc ΣΤΕ 4154/1990, πρβλ. ΣΤΕ 4342/1988, 3799/ 1989, 31/1990).

17. Οι γενικές αρχές του διοικητικού αλλά και του δημοσίου δικαίου διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) αρχές συνταγματικού επιπέδου και β) αρχές νομοθετικού επιπέδου. Η διάκριση σημαίνει ότι οι πρώτες (α) έχουν υπέρτερη των δευτέρων (β) τυπική δύναμη (Τάχος «Ελληνικό διοικητικό δίκαιο» έκτη έκδοση σελ. 106). Οι γενικές αρχές συνταγματικής ισχύος ισοδυναμούν, εξ επόψεως τυπικής ισχύος, με τους κανόνες του Συντάγματος και τα συμπληρωματικά συνταγματικά έθιμα (Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» 15η έκδοση, τόμος 1, αριθμ. 32, σελ. 31). Οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα και ισχύουν όταν δεν υπάρχει σχετικός κανόνας θεσπισθείς με πράξη νομοθετικού οργάνου ή κανόνας ανώτερης τυπικής ισχύος από τέτοιο κανόνα (Σπηλιωτόπουλος όπου αμέσως ανωτέρω αριθμ. 66 σελ. 59). Οι γενικές αρχές του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως, που περιλαμβάνονται στους κανόνες αυτού, κάμπτονται όταν ρητώς και αντιθέτως ο νόμος ορίζει και εφαρμόζονται αν δεν υφίσταται αντίθετη ειδική διάταξη νόμου (ΝΣΚ 20/2020 όπου και παραπομπές), τούτο δε, ως είναι

αυτονόητο, ισχύει για τις νομοθετικού επιπέδου γενικές αρχές. Εξαιρετικές νομοθετικές ρυθμίσεις επιτάσσεται να ερμηνεύονται στενά και για αυτές επιβάλλεται κυρίως η γραμματική ερμηνεία (ενδεικτικά ΝΣΚ 116/2019). Διατάξεις εισάγουσες εξαιρετικό δίκαιο ως προς τα γενικώς ισχύοντα περί των όρων και προϋποθέσεων ασφαλίσεως είναι στενώς ερμηνευτέες (ΣτΕ 3750/1986: www.adjustice.gr, ΕΔΚΑ 1987.591, ΣτΕ 635/1991: www.adjustice.gr).

18. «Αναλογία νόμου: Τοιαύτη υπάρχει οσάκις ωρισμένη διάταξις εφαρμόζεται κατ' επέκτασιν και επί περιπτώσεως δι' ην καθ' εαυτήν δεν προωρίζετο να ισχύση και ως προς την οποίαν υπάρχει κενόν του δικαίου» (Κ. Ι. Σημαντήρας «Γενικά Αρχαί του Αστικού Δικαίου» έκδοσις δευτέρα ημίτομος Α' παράπλ. αριθμ. 175.1). «Αναλογία δεν χωρεί ...:

β) Επί κανόνων του εξαιρετικού δικαίου» (Σημαντήρας όπ. αν. αριθμ. 179).

γ) «Οσάκις επί της προς ρύθμισιν περιπτώσεως είναι βάσιμον το εξ αντιδιαστολής επιχείρημα ... . Δι' αυτού εννοούμεν το διά λογικής ακολουθίας συναγόμενον συμπέρασμα ότι, όταν η διάταξις ρυθμίξη ωρισμένον περιστατικόν κατ' ιδιαίτερον τρόπον, τότε αποκλείεται η εφαρμογή της διατάξεως ταύτης επί άλλων περιστατικών. ... » (Σημαντήρας όπ. αν. αριθμ. 180).

19. Θεμελίωση του δικαιώματος της συντάξεως σημαίνει ότι ο ασφαλισμένος δικαιούται κατά το χρόνο που συμπληρώνει τις νόμιμες προϋποθέσεις την ασφαλιστική παροχή βάσει του ισχύοντος ασφαλιστικού καθεστώτος (Παπαρρηγοπούλου – Πεχλιβανίδη «Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης» πρώτη έκδοση σελ. 230). Το χρονικό σημείο γενέσεως του δικαιώματος της συντάξεως προσδιορίζεται αναλόγως της εκάστοτε ασφαλιστικής περιπτώσεως και ειδικώς στην περίπτωση της αναπηρίας προσδιορίζεται εκ του χρόνου επελεύσεως της εφ' όσον υπάρχουν και οι χρονικές προϋποθέσεις (Αγαλλόπουλος «Κοινωνικά Ασφαλίσεις» παράγρ. 36 σελ. 367). Κατά γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου, η οποία ισχύει αν δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη, το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται βάσει του κατά τις κατά το χρόνο επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου ισχύουσες διατάξεις (ad hoc ΣτΕ 267/2013: τ.ν.π. «νόμος», 2910/2008: τ.ν.π. «νόμος», 1947/1973: www.adjustice.gr όπου και περαιτέρω παραπομπές, ΣτΕ 546/1965: ΕΔΚΑ Ζ.329). Κατά συνέπεια, αν ο ασφαλισμένος έχει κατ' αυτόν το χρόνο τις προβλεπόμενες από το τότε ισχύον δίκαιο προϋποθέσεις, από του χρονικού αυτού σημείου αποκτά την αξίωση χορηγήσεως της παροχής (ΣτΕ 2270/1969, ΕφΑθ 2643/1971, Χατζηδημητρίου – Ψηλός «Ασφαλιστική Νομοθεσία» 2^η έκδοση σελ. 741 παράγρ. 334), ενώ με την υποβολή της αιτήσεως ασκεί το κτηθέν δικαίωμά του (ΣτΕ 1836/1983: ΕΔΚΑ 1983.723, 4540/1976: ΕΔΚΑ 1977.151, ΔΠΑθ 6577/1983: ΕΔΚΑ 1983.609, 7878/1981: ΕΔΚΑ 1983.101). Κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 28 του αν.ν. 1846/1951, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 1902/1990, στις οποίες ορίζονται οι προϋποθέσεις απονομής περιοδικών παροχών στους ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α. αλλά και κατά γενική αρχή του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω αναπηρίας απαιτείται η ύπαρξη του ασφαλιστικού κινδύνου, δηλαδή της αναπηρίας και

ενεργού ασφαλιστικού δεσμού του ασφαλισμένου με το Ι.Κ.Α. (ΣτΕ 801/2012: τ.ν.π. «νόμος»). Ο ενεργός αυτός ασφαλιστικός δεσμός διακόπτεται, προεχόντως, αν ο ασφαλισμένος τραπήει σε άλλο βιοποριστικό επάγγελμα, το οποίο δεν ασφαρίζεται στον ίδιο ασφαλιστικό οργανισμό (ΣτΕ 801/2012 όπ. αν., 1528/1987 7μελούς, 1147/1999, 911/2009). Εκ του ότι κρίσιμος για τη συνδρομή της προϋποθέσεως του ενεργού ασφαλιστικού δεσμού είναι κατ' αρχήν ο χρόνος επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου, έπεται ότι επί αναπηρίας, η ύπαρξη τέτοιου δεσμού ερευνάται σε σχέση προς τον χρόνο κατά τον οποίο, συμφώνως προς την αρμόδια ιατρική διάγνωση, επήλθε η ασφαλιστική αναπηρία και όχι σε σχέση προς τον τυχόν μεταγενέστερο χρόνο, κατά τον οποίο υπεβλήθη η αίτηση συνταξιοδότησεως (ΣτΕ 801/2012 όπ. αν.). Τούτο διότι η αίτηση συνταξιοδότησεως δεν αποτελεί προϋπόθεση για την κτήση του δικαιώματος, αλλά όρο για την άσκηση αυτού και μπορεί με βάση το άρθρο 31 παρ. 1 του ν. 1027/1980 που καθιερώνει το απαραίτητο του συνταξιοδοτικού δικαιώματος να υποβάλλεται οποτεδήποτε, χωρίς να επηρεάζεται από αυτό το τυχόν νομίμως κτηθέν συνταξιοδοτικό δικαίωμα (ΣτΕ 801/2012 όπ. αν., 1528/1987 7μελούς, 1147/1999). Κρίσιμος χρόνος για τη συνδρομή των νομίμων χρονικών προϋποθέσεων για συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας είναι όχι ο χρόνος της υποβολής του συνταξιοδοτικού αιτήματος, αλλά ο χρόνος επελεύσεως της αναπηρίας (ΣτΕ 801/2012 όπ.αν., 2582/2002). Ο ασφαλιστικός κίνδυνος, όταν πρόκειται περί συνταξιοδότησεως λόγω αναπηρίας εξ εργατικού ατυχήματος, θεωρείται ότι επέρχεται καθ' όν χρόνο συνέβη το εργατικό ατύχημα, το ισχύον δε κατά το χρόνο του εργατικού ατυχήματος δίκαιο διέπει όχι μόνο τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του συνταξιοδοτικού δικαιώματος του ασφαλισμένου, αλλά και τα της ενάρξεως καταβολής της συντάξεως (ΣτΕ 248/1993: www.adjustice.gr). Κατ' εξαίρεση του κανόνα ότι το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται βάσει του κατά τις κατά το χρόνο επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου ισχύουσες διατάξεις, οσάκις η ιατρική αναπηρία προϋπήρχε και ο ασφαλισμένος θα ηδύνατο διακόπτων την επαγγελματική του απασχόληση να αιτηθεί σύνταξη και παλαιότερα, το λόγω αναπηρίας συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται κατά τις κατά το χρόνο επελεύσεως της αναπηρίας ισχύουσες διατάξεις βάσει της αρχής ότι ο εντείνων τις δυνάμεις του και εργαζόμενος, καίτοι ανάπηρος, επί μεταβολής του νομοθετικού καθεστώτος επί τα χείρω δύναται να κριθεί βάσει του κατά το χρόνο επελεύσεως της αναπηρίας νομοθετικού καθεστώτος (Αντωνίου Πετρόγλου «Δίκαιον Κοινωνικής Ασφαλίσεως» σελ. 475 όπου παραπομπές στη νομολογία του ΣτΕ). Προκειμένης συνταξιοδότησεως λόγω αναπηρίας εξ εργατικού ατυχήματος ο ασφαλιστικός κίνδυνος επέρχεται από του χρονικού σημείου κατά το οποίο τα υγειονομικά όργανα κρίνουν ότι επήλθε η αναπηρία του ασφαλισμένου (ad hoc ΣτΕ 267/2013, 2910/2008 όπ.αν., πρβλ. Σ.τ.Ε. 432/2008). Τα δικαστήρια δεν μπορούν να αναγνωρίζουν δικαίωμα απολήψεως ασφαλιστικής παροχής εκ της αναπηρίας για χρονικό διάστημα διαφορετικό εκείνου στο οποίο αναφέρεται η οριστική γνωμάτευση της αρμοδίας υγειονομικής επιτροπής (ΔΕφΠειρ 542/2009: τ.ν.π. «νόμος», πρβλ. ΣτΕ 153/1997, 3909/1990, 556/1990). Το κατά το χρόνο επελεύσεως του εργατικού ατυχήματος ισχύον δίκαιο διέπει όχι μόνο τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του συνταξιοδοτικού δικαιώματος του ασφαλισμένου αλλά και τα ζητήματα του χρόνου ενάρξεως

καταβολής της συντάξεως [ad hoc ΣτΕ 2910/2008 όπ.αν., αντίθετη η ΔΕΦΘ 575/2013 (: τ.ν.π. «νόμος») σύμφωνα με την οποία στην περίπτωση που η αναπηρία προχρονολογηθεί, ναι μεν η θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος του ασφαλισμένου κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως της αναπηρίας, όμως το αν και ποία παροχή θα χορηγηθεί στον ασφαλισμένο εξαρτάται από το κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας το οποίο πρέπει να είναι συντάξιμο σύμφωνα με το ισχύον κατά το χρόνο αυτό νομικό καθεστώς].

20. Προκειμένης εξετάσεως αιτήσεως συνταξιοδότησεως λόγω αναπηρίας ο ασφαλιστικός κίνδυνος επέρχεται - και το συνταξιοδοτικό δικαίωμα θεμελιώνεται και κρίνεται - κατά την ημέρα που ο ασφαλισμένος κρίνεται ανίκανος προς εργασία από τα αρμόδια υγειονομικά όργανα (ΣτΕ 3760/198: Δ.Ε.Ν. 46.374, 4146/1988: ΕΔΚΑ ΛΑ.219, 81528/1987: Ε.Δ.Κ.Α. 1987.474, 2236/1971: ΕΔΚΑ ΙΔ.30, 2270/1969: ΕΔΚΑ ΙΒ.76, ΕφΑΘ 1314/1964: ΕΔΚΑ ΣΤ.701). Ο προσδιορισμός του χρόνου ενάρξεως της ασφαλιστικής αναπηρίας εξαρτάται από τον προσδιορισμό ενάρξεως της ανατομοφυσιολογικής βλάβης από την αρμοδια υγειονομική επιτροπή (Υ.Ε.), διότι τα άλλα όργανα δεν έχουν αρμοδιότητα αναγνώρισεως δικαιώματος ασφαλιστικής παροχής για χρόνο διάφορο εκείνου στον οποίον αναφέρεται η γνωμάτευση της αρμοδίας υγειονομικής επιτροπής, αφού ο προσδιορισμός του χρονικού διαστήματος για το οποίο χορηγείται σύνταξη αναπηρίας (και επομένως και του χρόνου ενάρξεως αυτού) εξαρτάται εκ του προηγούμενου προσδιορισμού της παθήσεως του ασφαλισμένου από τις Υ.Ε. εξ απόψεως ιατρικής, η σχετική δε κρίση των οποίων, ως τεχνική, δεσμεύει τόσο τα ασφαλιστικά όργανα όσο και τα διοικητικά δικαστήρια (Φ. Χατζηδημητρίου - Γ. Ψηλός: "Ασφαλιστική Νομοθεσία" δεύτερη έκδοση σελίς 604 όπου και παραπομπές στη νομολογία του ΣτΕ). Οι γνωματεύσεις της Α.Υ.Ε., εφ' όσον είναι επαρκώς αιτιολογημένες και κατά το μέτρο που αποφαίνονται για καθαρώς ιατρικής φύσεως θέματα, δηλαδή για κάθε θέμα που απαιτεί ιατρικές γνώσεις και εμπειρία, όπως είναι η ύπαρξη και το είδος της νόσου και το ποσοστό μειώσεως της ικανότητας για εργασία, είναι υποχρεωτικές για τα αποφασίζοντα συνταξιοδοτικά όργανα και τα δικαστήρια ως προς τα θέματα αυτά (ΕΣ / τμ. ΙΙΙ 1129/2018: τ.ν.π. «νόμος»).

21. Μεταξύ των εφαρμοζομένων στη λόγω αναπηρίας συνταξιοδότηση από το Ι.Κ.Α. αρχών είναι το δικαίωμα του ασφαλισμένου, σε περίπτωση προηγηθείσης ασθενείας του, να επιλέξει την συμφερότερη μέχρις ενάρξεως της συνταξιοδοτήσεώς του παροχή: Η καταβολή της λόγω αναπηρίας συντάξεως δύναται να αρχίσει, κατ' επιλογήν του ασφαλισμένου, είτε από της προηγηθείσης ασθενείας του, είτε από της λόγω ασθενείας επιδοτήσεώς του, εφ' όσον έκτοτε ο ασφαλισμένος κρίνεται ανάπηρος (ΣτΕ 4276/1987: ΕΔΚΑ 1988.437, Αντώνιος Πετρόγλου όπ. αν. σελ. 475 όπου παραπομπή σε ΣτΕ 2627/1968 και 643/1970, ΑΠ 38/1961: ΕΔΚΑ ΙΑ.15, ΙΒ.379, Γ.139 αντιστοίχως). Στην τελευταία αυτή περίπτωση καταβάλλεται η διαφορά μεταξύ συντάξεως και επιδόματος (ΣτΕ 1385/1973: adjustice.gr, ΣτΕ 4276/1987: adjustice.gr).

22. Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 51 και των άρθρων 57 και 59 του ν. 4387/2016 εκδόθηκε η υπ' αρ. 8697/2021 (Β' 15.1.2021) απόφαση Διοικητού του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. με την οποία

μεταβιβάσθηκε η αρμοδιότητα χορηγήσεως του εξωιδρυματικού επιδόματος Ι.Κ.Α. και Ο.Γ.Α. στα Τμήματα Παροχών Ασθενείας των Υποκαταστημάτων Μισθωτών του Ηλεκτρονικού ΕΦΚΑ, όπως ορίζονται στην απόφαση αυτή.

Με την υπ' αριθμ. εγκυκλίου 5/2021 υπ' αριθμ. πρωτ. Σ38/4/22818 από 21-1-2021 υπό τον τίτλο «Μεταφορά της αρμοδιότητας χορήγησης του εξωιδρυματικού επιδόματος τ. ΙΚΑ και τ. ΟΓΑ σε Τμήματα Παροχών Ασθενείας Υποκαταστημάτων Μισθωτών» εγκύκλιο του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. / Γενικής Διευθύνσεως Συντάξεων / Διευθύνσεως Νομοθεσίας και Συντονισμού Συντάξεων ερμηνεύθηκαν οι διατάξεις της αμέσως ανωτέρω αποφάσεως όσον αφορά στο χρονικό σημείο ενάρξεως παραγωγής των οικονομικών αποτελεσμάτων της παροχής ως ακολούθως: «Η παροχή χορηγείται μόνο κατόπιν αιτήσεως στον e-ΕΦΚΑ ή στα ΚΕ.Π.Α. και ποτέ οίκοθεν από την υπηρεσία. Η έναρξη των οικονομικών αποτελεσμάτων συμπίπτει με την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον e-ΕΦΚΑ, εφόσον ταυτίζεται με την ημερομηνία έναρξης της ιατρικής αναπηρίας, άλλως τοποθετείται στην ημερομηνία έναρξης της αναπηρίας. Στην περίπτωση που η αίτηση στον e-ΕΦΚΑ είναι μεταγενέστερη της αίτησης στα ΚΕ.Π.Α. η έναρξη καθορίζεται από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στα ΚΕ.Π.Α., εφόσον αυτή συμπίπτει με την έναρξη της αναπηρίας, άλλως από την έναρξη της αναπηρίας. ... ».

23. Εν όψει τούτων και της μη υπάρξεως διατάξεως νόμου η οποία να προβλέπει το χρόνο ενάρξεως των οικονομικών αποτελεσμάτων στις περιπτώσεις συνταξιούχων του Δημοσίου λόγω γήρατος, οι οποίοι εξετάζονται για πρώτη φορά από την Α.Υ.Ε. και σύμφωνα με τη σχετική γνωμάτευση πληρούν τις απαιτούμενες από τις κείμενες διατάξεις ιατρικές προϋποθέσεις για να εξαιρεθούν από παρακρατήσεις / μειώσεις που πραγματοποιούνται επί των συντάξεών τους, η έναρξη των οικονομικών αποτελεσμάτων στις περιπτώσεις αυτές ανάγεται στη χρονοημερομηνία υποβολής της αιτήσεως στον Ηλεκτρονικό Ε.Φ.Κ.Α. εφόσον αυτή ταυτίζεται με τη χρονοημερομηνία επελεύσεως της ιατρικής αναπηρίας. Στις περιπτώσεις που ο χρόνος επελεύσεως της ιατρικής αναπηρίας δεν ταυτίζεται με τη χρονοημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, χρονικό σημείο ενάρξεως παραγωγής των οικονομικών αποτελεσμάτων είναι αυτό της επελεύσεως της ιατρικής αναπηρίας, επιφυλασσομένων των περί παραγραφής διατάξεων. Βάσει τούτων και των εκτεθέντων στις παραγράφους 15 και 16 της παρούσης, η προκειμένη περίπτωση δεν καταλαμβάνεται από τη διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του π.δ. 169/2007, διότι είναι διάταξη εξαιρετικού δικαίου μη δυναμένη να τύχει αναλόγου εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση, η οποία ρυθμίζεται από το εξ αντιδιαστολής επιχείρημα. Τουτέστιν, αφού η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του π.δ. 169/2007 ρυθμίζει τις περιπτώσεις επανεξετάσεως συνταξιούχων από την Α.Υ.Ε. για τους εκτιθεμένους στην παρούσα παράγραφο λόγους και ορίζει κατ' ιδιαίτερο τρόπο «την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης» ως χρονικό σημείο ενάρξεως οικονομικών αποτελεσμάτων της συντάξεως του αναπήρου βάσει των νέων ποσοστών ανικανότητας, αποκλείεται η ανάλογος εφαρμογή της διατάξεως αυτής επί άλλων περιπτώσεων, ως των συνταξιούχων του Δημοσίου λόγω γήρατος, οι οποίοι εξετάζονται για πρώτη φορά από την Α.Υ.Ε. και οι

οποίοι σύμφωνα με τη σχετική γνωμάτευση πληρούν τις απαιτούμενες από τις ισχύουσες διατάξεις ιατρικές προϋποθέσεις για να εξαιρεθούν από παρακρατήσεις / μειώσεις που πραγματοποιούνται επί των συντάξεών τους.

Εφαρμογή των διατάξεων

24. Καθ' όσον ερωτάται περί του χρόνου ενάρξεως οικονομικών αποτελεσμάτων αναπηρίας «για τις περιπτώσεις συνταξιούχων γήρατος του Δημοσίου οι οποίοι εξετάζονται για πρώτη φορά από την Α.Υ.Ε. προκειμένου να διαπιστωθεί η ανικανότητά τους και να καθορισθεί το ποσοστό αναπηρίας τους για να καταστούν δικαιούχοι απαλλαγής φόρου εισοδήματος» το ερώτημα είναι γενικότερου ενδιαφέροντος, ενώ κατά την έννοια της παραγράφου 1δ της υπ' αριθμ. 44750/2011 εγκυκλίου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους το ερώτημα δεν είναι ειδικό, δηλαδή δεν αφορά μόνο στον Ηλεκτρονικό Ε.Φ.Κ.Α., αφού η απάντηση θα αφορά και στο Υπουργείο Οικονομικών και, ως εκ τούτου, πρέπει να υπογραφεί από τον εποπτεύοντα του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. Υπουργό και από τον Υπουργό Οικονομικών.

25. Προβληματισμός περί την έννοια και το περιεχόμενο των περί παραγράφου εκτεθεισών διατάξεων του άρθρου 61 παρ. 1 και 2 του π.δ. 61/2007 δεν διατυπώνεται, ούτε ζητείται η ερμηνεία ή η εφαρμογή των από το Ν.Σ.Κ. και ως εκ τούτου δεν συντρέχουν εν προκειμένω οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις του παραδεκτού γνωμοδοτήσεως του Ν.Σ.Κ. ως προς το θέμα αυτό.

26. Εν προκειμένω η Α.Σ.Υ.Ε. με την υπ' αριθμ. 2804 από 30-7-2020 γνωμάτευσή της αποφάνθηκε ότι «ο Συνταξιούχος ... από την παραπάνω πάθησή του είναι σωματικά ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό ανικανότητας ΟΓΔΟΝΤΑ ΕΞ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ (86%) {Συνδ. Παρ. 9.2, 7.18 και 15.1.6 του Ενιαίου Πίνακα Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας/ Δεκέμβριος 2018}. Η ανικανότητα του ανωτέρω από την πάθηση αυτή άρχεται από τον Φεβρ. 2018, σύμφωνα με τα υπάρχοντα έγγραφα της αλληλογραφίας. Ο ανωτέρω έχει ανάγκη βοήθειας ετέρου προσώπου. Ισχύς παρούσης για πέντε (5) έτη.».

Μεταξύ των εγγράφων τα οποία ρητώς μνημονεύει ότι έλαβε υπόψη η Α.Σ.Υ.Ε. είναι και το υπ' αριθμ. πρωτ. 30810/2020 από 13-7-2020 του Ηλεκτρονικού Ε.Φ.Κ.Α. περί παραπομπής του Α.Π. στην Α.Σ.Υ.Ε. «για γνωμάτευση» «προκειμένου να εξεταστεί αν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της υποπαραγράφου Β3 Ν. 4093/2012, του άρθρου 1 του Ν. 4051/2012 και της παραγρ. 10^α του άρθρου 1 του Ν. 4024/2011.».

Στο έγγραφο αυτό προσδιορίζεται ως αντικείμενο της γνωματεύσεως η διαπίστωση αν ο Α.Π. «είναι σωματικά ή πνευματικά ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος καθορίζοντας το ποσοστό ανικανότητας (για κάθε πάθηση και συνολικά) καθώς και την ημερομηνία έναρξης της ανικανότητας και λήξης ισχύος της.».

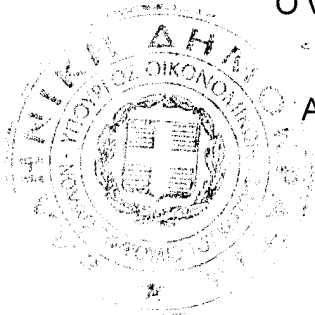
Επομένως, με δεδομένο ότι εν προκειμένω η (κατά μήνα Φεβρουάριο του έτους 2018) έναρξη της ιατρικής αναπηρίας δεν ταυτίζεται με τη χρονοημερομηνία (16-6-2020) υποβολής της αιτήσεως του συνταξιούχου, χρονικό σημείο ενάρξεως παραγωγής των οικονομικών αποτελεσμάτων είναι ο μήνας Φεβρουάριος του έτους 2018 (επέλευση της ιατρικής αναπηρίας).

Απάντηση

27. Το χρονικό σημείο ενάρξεως παραγωγής των οικονομικών αποτελεσμάτων στην περίπτωση του συνταξιούχου Α.Π. ανάγεται στο μήνα Φεβρουάριο του έτους 2018 (χρόνο επελεύσεως της ιατρικής αναπηρίας).-

Ο νομικός σύμβουλος Ν.Σ.Κ.

Αντώνης Παταγεωργίου